

HANDLINGSPLAN FOR GODT PSYKOSOSIALT MILJØ I GRUEBARNEHAGEN

Juni 2016

Bakgrunn for «Handlingsplan for godt psykososialt miljø i Gruebarnehagen»

I det senere har det vært et stadig økende fokus på mobbing og at dette også finnes i barnehagen. Det er viktig at arbeidet mot mobbing starter allerede her. Regjeringen har etablert et nytt og mer forpliktende Partnerskap mot mobbing, og i den nye rammeplanen for barnehagen vil det bli stilt tydelige krav til antimobbearbeidet i barnehagen. Derfor har ei arbeidsgruppe med medlemmer fra alle barnehagene i Grue jobbet fram denne handlingsplanen. Vi har spurt personalet i barnehagen om temaet og hentet informasjon både fra det offentlige og andre kommuners handlingsplaner. Vårt håp er at «Handlingsplan mot mobbing» kan være et verktøy og en hjelp til å jobbe **mot mobbing** og **for vennskap** i Gruebarnehagen.

Det har tidligere vært signert «Manifest mot mobbing» og vi vil nå inngå «Partnerskap mot mobbing» Gjennomgått i fagmøte mai 2016.

Hovedmål:

I Gruebarnehagen er det nulltoleranse i forhold til mobbing!

Delmål:

Alle ansatte i Gruebarnehagen skal daglig jobbe aktivt for å opprettholde et mobbefritt oppvekstmiljø i den enkelte barnehage.

Hva er mobbing?

Det er vanskelig å finne en kort og entydig definisjon av mobbing. Utdanningsdirektoratet bruker følgende definisjon: «Gjentatt negativ eller «ondsinn» atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg». Og: «Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing». Olweus, en kjent skandinavisk forsker på mobbing, sier følgende: «En person er mobbet eller plaget når han eller hun gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer». I en forskningsrapport fra 2015 om mobbing i barnehagen «Hele barnet, hele løpet», tar de med et annet aspekt i sin definisjon av mobbing: «Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet». Det er denne vi har vår hovedtilnærming på i barnehagen. Det å være utestengt fra, eller ikke få være med i leken trekkes fram som mobbing av både voksne og barn i denne rapporten.

Hvordan kan mobbing mellom små barn se ut?

Det kan være fysisk plaging som slåing, dytting og lugging eller mer psykisk plaging som erting, bli ledd av og kalt dumme ting. Det kan være at barn ødelegger og gjemmer ting for hverandre eller at de stenger noen ute fra leken. Og husk: Det ett barn kan reagere kraftig på, kan prelle av på ett annet. Opplevelsen av å bli ertet, plaget eller utestengt vil alltid være subjektiv.

I Manifest mot mobbing heter det: «Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. FNs Barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Mobbing svekker disse rettighetene».

Mål for Gruebarnehagens arbeid med å forebygge mobbing:

- Alle skal ha rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og mestring. Alle skal oppleve å få hjelp og støtte så tidlig som mulig.
- Skape et barnehagemiljø med nulltoleranse i forhold til mobbing både blant barn og voksne.
- Øke personalets kunnskap om forebygging og håndtering av mobbing i barnehagen. Jevnlige kursing av personalet. Handlingsplanen gjennomgås på det første personalmøtet hver høst.
- Få et konstruktivt samarbeide med foreldre i forhold til mobbing. Handlingsplanen gjennomgås på det første foreldremøtet hver høst.
- De voksne skal legge merke til, bekrefte, synliggjøre og forsterke positivt samspill mellom barn.

Dette ønsker vi for barna i Gruebarnehagen:

- At vi har et miljø der alle blir møtt med varme, anerkjennelse og oppmuntring, slik at en opplever seg selv som verdifull.
- At vi har et miljø der alle respekterer hverandre for den man er.
- At alle barn skal ha minst en venn. Det skal jobbes aktivt for å fremme vennskap mellom barna.
- At det jobbes med å utvikle gode venneegenskaper og bygge relasjoner
- At alle skal oppleve glede og trygghet i barnehagen.
- At vi har et oppvekstmiljø som styrker barnas selvfølelse – og som gjør dem godt rustet til å møte verden.
- Personalet skal være bevisst på sitt ansvar om å forebygge og sette inn tiltak mot mobbing i barnehagen.

Forebyggende arbeid i barnehagen:

- Voksne som tar ansvar.
Det er de voksnes ansvar at mobbing ikke skal skje. Det barnet som blir utsatt for erting og plaging har ikke skylden for det. Det barnet som blir utestengt fra lek eller utsatt for krenkende atferd, har ikke ansvar for det som skjer. Det er også de voksnes ansvar å ivareta det barnet som har utført en negativ handling, inkludere det og hjelpe det inn i fellesskapet. De voksne må være sammen med barna slik at mobbing oppdages. De må være nær nok til å se og høre. Det må jobbes aktivt med å skape vennskap mellom barna.
- Jobbe med sosial kompetanse.
Sosial kompetanse er nøkkelen til trivsel og fellesskap i barnehagen. Det innebærer begreper som: Selvfølelse, empati, prososial atferd, selvhevdelse, selvkontroll, lek, glede og humor. Vi bruker «Det er mitt valg» i arbeidet med sosial kompetanse.
- Ansvar for å skape et godt foreldresamarbeid vedrørende mobbing. Det tas alltid opp på det første foreldremøtet om høsten.
- Observere samspillet mellom barn – barn, voksen – voksen og barn – voksen.
Se sjekklister 1 og 2. Dette gjøres i september og mars.
- Ha samtaler med barna i små grupper om hvordan de har det i barnehagen (barnemøter).
- Styrke barnas kompetanse på vennskap.
- Synliggjøre hvilke egenskaper barn trenger for å etablere vennskap.
- Få venner, beholde venner og være en venn
- Jevnlige diskusjoner vedrørende mobbing på avdelingsmøter og personalmøter.
- Styrke foreldrene slik at det er det positive om andre som kommer fram.
- Være i forkant slik at hvis vi lurer på et barns atferd /handling at vi agerer

Vennskap er som
en kopp sjokolade,
den gjør deg varm
tvers igjennom!

Tiltak når mobbing oppstår:

Personalet på avdelingene og pedagogisk leder har ansvar for å iverksette følgende tiltak når mobbing oppstår:

I forhold til barna:

- Oppfølgingssamtaler med de involverte barna.
- Vurdere å informere hele barnegruppa (samling).
- Vurdere å opprette et sosialt nettverk (fadder) rundt barnet som blir utsatt for mobbing.
- De ansatte informeres og får beskjed om å observere samspeillet mellom de barna det gjelder. Observasjoner gjennomgås ukentlig.
- De ansatte utarbeider en felles strategi for å stanse mobbingen umiddelbart.
- Vurdere å ta saken opp med PPT.

I forhold til foreldre:

- Pedagogisk leder har ansvar for å informere foreldre når mobbing har blitt konstatert.
- Foreldre til både mobber og barnet som blir utsatt for mobbing skal informeres umiddelbart.
- Ha samtale med de involverte foreldrene hver for seg eller sammen – avhengig av sak, det må vurderes i hvert enkelt tilfelle.
- Bli enige med foreldrene om tiltak som skal settes inn for å stoppe mobbingen. Hva kan foreldre bidra med?

I forhold til barnehagens oppvekstmiljø:

- Barnehagens/avdelingens miljø skal jevnlig kontrolleres ved bruk av sjekklister 1 og 2.
- Pedagogisk leder har ansvar for å utarbeide og gjennomføre videre tiltak. Resultatet skal videreformidles til barnehagens styrer.

TILTAKSPLAN NÅR MOBBING HAR SKJEDD:

Det skal skrives referat fra alle møter.

TILTAK:	ANSVAR:	GJENNOMFØRT: Signatur og dato
1) Den som observerer mobbing informerer ped.leder straks. Tas opp på nærmeste avdelingsmøte. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd. Hva har barna/barnet gjort? Hvordan har de voksne forholdt seg? Bli enige om tiltak videre.	Den som observerer mobbing. Alle	
2) Snakk med barna om det som har skjedd. Be barna komme med et forslag til hva vi kan gjøre videre. Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet fram til.	Den ansatte som står barna nærmest	
3) Foreldrene til den/de som blir mobbet og den/de som mobber blir informert og tatt med på råd. (Situasjonsavhengig.)	Ped.leder	
4) Evaluering av hvordan det går etter 1 - 2 uker. Nye samtaler med barna ved behov.	Den ansatte som står barna nærmest	
5) Evaluering på avdelingsmøter etter 1-2 uker. Evt. videre tiltak?	Ped.leder sammen med øvrige personale	
6) Ny informasjon/nye samtaler med foreldre etter behov.	Ped.leder	
7) Evaluering bør skje kontinuerlig 1x pr. mnd. eller oftere (jfr. behov) inntil saken er løst.	Ped.leder sammen med øvrige personale	

REFERAT FRA MØTE VEDR. MOBBING I BARNEHAGER

Skjemaet skal legges i barnets mappe (kopi til foresatte)

Møtedato:	
Tilstede på møtet:	

HVA GJELDER SAKEN:	TILTAK VIDERE:	ANSVAR:

Dato for neste møte:	
-----------------------------	--

Underskrift av ansatte:	Underskrift av foreldre:

SJEKKLISTE 1 – BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ:

Sjekkliste angående voksnes forhold til barna (september/mars hvert år):

Spørsmål:	Ja - alltid	Ja – oftest	Nei – sjelden	Nei - aldri
Er voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?				
Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet (innad /utadvendt)?				
Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne – mer enn andre barn?				
Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss voksne – mer enn andre barn?				
Kan en se at det har blitt et ”mønster” i at vi voksne har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar mer kontakt med – og finner på flere aktiviteter med enn andre barn?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar lite kontakt med – og sjelden tar initiativ til aktiviteter med?				
Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet – for eksempel praten rundt bordet ved måltider?				
Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem?				
Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss?				
Er alle voksne bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi? (Være forsiktig med bruk av ironi, de fleste barnehagebarn forstår ikke det)				
Er voksne i vår barnehage aktive med å bygge gode relasjoner og vennskap mellom barn?				
Legger de voksne i barnehagen merke til hva barna trives med og retter seg etter barnas initiativ?				
Har alle barn minst en venn? Har barna lekeegenskaper? Jobbes det aktivt med dette?				

SJEKKLISTE 2 - BARNEHAGENS OPPVEKSTMILJØ:

Sjekkliste angående miljøet i barnehagen (september/mars hvert år):

Spørsmål:	Ja - alltid	Ja - oftest	Nei - sjelden	Nei - aldri
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
Hvordan er det med Voksen –Barn, barn-barn, voksen-voksen og voksen-foreldre relasjonene?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?				

La sjekkliste 1 og 2 om barnehagens oppvekstmiljø jevnlig bli et diskusjonsgrunnlag i personalgruppa, på avdelingsmøter, personalmøter med mer.

Er vår barnehage der vi vil at den skal være i forhold til oppvekstmiljø?

Evaluering:

- Personalet skal årlig evaluere sitt arbeid i forhold til mobbing.
- Planen holdes oppdatert i forhold til de til enhver tid gjeldende retningslinjer fra Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.
- Barnehagene har selv ansvar for at det jobbes i henhold til de mål og retningslinjer som er gitt i denne planen.

Bøker om mobbing

Disse bøkene har vi her i biblioteket:

Skjønnlitteratur:

Kunsten å møte en bjørn / Camilla Otterlei og Jill Moursund.

Karsten liker å danse / Tor Åge Bringsværd

Huskereisa / Anne Osvaldsdatter Bjørkli

Amanda sin medisin / Atle Hansen

Da Per så- : svart og hvitt / Jón Sveinbjörn Jónsson

En verden full av griser / Mario Ramos

Hvem kan redde Albert Åberg? / Gunilla Bergström

Johannes Jensen føler seg annerledes / Henrik Hovland

Fremmed / Kaia, Bendik og Trond Brønne ; Per Dybvig

Superdrømmeren / Klaus Hagerup

Gummi-Tarzan / fortalt og tegnet av Ole Lund Kirkegaard

Fakta:

Mobbekboka / Pernilla Stalfelt

Bøker vi ikke har i biblioteket, men som er anbefalt:

Albert og udyret / Gunilla Bergström

Den nye jakka / Eva Eriksson

Frans begynner på skolen / Christine Nöstlinger og Erhard Dietl (ill.)

Piggråd-Pelle / Stefan Ljungqvist og Johan Egerkrans

Rikki / Guido van Genechten

Sjekk ut bokbamsen.no der hadde de mange tips for barn i barnehage- og småskolealder, blant annet boktips etter tema.

